Rok 6. Warszawa, dnia 30 czerwca 1930 r. № 12.

OSZCZĘDNOŚĆ

Dwutygodnik poświęcony sprawie organizacji oszczędności w Polsce.

ORGAN ZWIĄZKU MIEJSKICH i POWIATOWYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE.

TREŚĆ:

Kazimierz Pilawski. Od kapitalizacji pierwotnej ku kapitalizacji finansowej.

St. Ostrowski. O personelu w komunalnej kasie oszczędności.

J. Żaboklicki. Czy gmina wiejska w b. zaborze rosyjskim może zaciągać zobowiązania dłużne w formie weksli.

S. Sasorski. Ubezpieczenia społeczne w Polsce. (c.d.).

Komunikaty Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności.

Wiadomości bieżące.

REDAKCJA
WARSZAWA, PL. NAPOLEONA Nr. 7, tel. 88-90.
(GMACH POLSKIEGO BANKU KOMUNALNEGO).

ADMINISTRACJA
Warszawa, ul. Ś-to Krzyska Nr. 13,
tel. 442-63.

NAKŁAD I WYDAWNICTWO
„SAMORZĄDOWEGO INSTYTUTU WYDAWNICZEGO“
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w Warszawie, ul. Ś-to Krzyska Nr. 13.
Tel. 442-63.

Rok 6. Warszawa, dnia 30 czerwca 1930 r. № 12.

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE.

ORGAN ZWIĄZKU MIEJSKICH I POWIATOWYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE.

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:

Rocznie	zł. 32.—
Półrocznie	„ 16.—
Kwartalnie	„ 8.—
Miesięcznie	„ 3,—
Cena Nr. pojedyńczego	„ 1.40

Redaktor ALEKSANDER SŁOMIŃSKI
REDAKCJA: Warszawa, pl. Napoleona Nr. 7, tel. 88-90
ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Ś-to Krzyska 13.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520
Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego“ Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie, ul. Ś-to-Krzyska Nr. 13 m. 15. Tel. 442-63.

Od kapitalizacji pierwotnej ku kapitalizacji finansowej.

Przez kapitalizację w najszerszem tego słowa znaczeniu rozumiemy gromadzenie wartości pieniężnych w pierwszym rzędzie, następnie gromadzenie wartości rzeczowych, wreszcie wartości idealnych dla wprzęgnięcia ich w służbę procesu społeczno-gospodarczego. Nie ma miejsca kapitalizacja, skoro tworzone wartości przepadają dla gospodarczego rozwoju, przestają być czynnikami gospodarczej ewolucji. Są natomiast elementami kapitalizacji nawet praca mięśni, praca mózgu ludzkiego, ponieważ wysiłek i energja robotnika, głębia wiedzy ludzkiej zdobywa coraz to nowe horyzonty, otwiera coraz to nowe kierunki dla gospodarczego postępu

Proces kapitalizacji w wartościach rzeczowych przejawia się w natężeniu skali fruktyfikac jnej w kierunku wprzęgnięcia świeżych elementów bądźto szerszego użycia dotychczasowo czynnych elementów.

A więc kapitalizacją nazwiemy akkumulację i mobilizację wszystkich sił w pracy nad pomnożeniem bogactwa społecznego.

Przez kapitalizację w ściślejszem tego słowa znaczeniu—kapitalizację pieniężną — rozumiemy akkumulację sił gospodarczych upostaciowanych w sumie pieniężnej, predystynowanej dla obrotu gospodarczego. Suma złotych 10.000.— w postaci gotówki, kwitu depozytowego, książeczki oszczędności, w rachunku przelewowym, w kredycie dyskontowym, zastawowym czy wreszcie w międzybankowem rozliczeniu przedstawia dla gospodarstwa społecznego tę samą siłę jednak o różnej skali i formie rozporządzalności. Forma ujęcia kapitału decyduje o charakterze procesu kapitalizacyjnego.

Kapitał gotówkowy razem z kapitałem depozytowym i oszczędnościowym jest najbardziej pierwotnym tworem kapitału pieniężnego Kapitalizacyjna funkcja polega w tym wypadku na skupieniu w zbiorniku finansowym nieczynnych sum pieniężnych rozsianych po komórkach życia gospodarczego. W czasach przed skażeniem waluty obiegowej podaż—popyt i stopa pożyczkowa były zasadniczemi współczynnikami procesu kapitalizacji pierwotnej. W obecnych warunkach dominuje ponad wymienionemi współczynnikami—czynnik natury raczej psychicznej a mianowicie zaufanie w normalizację stosunków gospodarczych na zasadach kapitalistycznych, w dodatku pojawia się dotąd nieznany koeficjent tak zwanej „celowej lokaty“. Wkładca nie zadawala się wynagrodzeniem w formie procentów, domaga się po z góry określonym terminie nietylko zwrotu kapitału z odsetkami, ale także na zasadzie wzajemności pożyczki w umówionej wysokości. Za powierzony kapitał dzisiaj, żąda pokredytowania kapitału w przyszłości. Sprawa wysokości płaconych od lokaty i pobieranych od pożyczki odsetek schodzi na drugi plan. Jest to swego rodzaju reasekuracja kredytowa na rzecz wkładcy.

Trafna ocena obecnego postępu „pierwotnej kapitalizacji“ nie może poprzestać na zilustrowaniu falowania kapitalizacyjnego cyframi zaczerpniętemi ze statystyki. Obecny stan „pierwotnej kapitalizacji“ pieniężnej w świetle cyfr z 1913 r umacnia nas w tem przekonaniu, że jesteśmy dopiero u kresu restytuowania poniesionych wskutek wojny dezawantażów, że w dotychczasowej rozwojowej dynamice pieniężnej kapitalizacji w poruszonym zakresie dopatrzeć się należy przewagi pierwiastka restytucyjnego. Zatem linja rozwojowa według wszelkiego prawdopodobieństwa biec będzie nie w tak nagłych skokach w kierunku górnym, złagodnieje, a niekiedy może się nawet obniżyć.

Produktem kapitalizacji wyższego rzędu jest kapitał obrotowy, obiegowy. O ile kapitał gotówkowy, depozytowy, oszczędnościowy przedstawiał się arytmetycznie jako suma zgromadzanych przez bank jako ośrodek dyspozycji finansowej—rezerw gospodarczych, to kapitał obiegowy, obrotowy jest sumą pogotowia gospodarczego, płynnych środków obrotowych. Funkcja finansowa aparatu bankowego polega na skomasowaniu obrotów pieniężnych pozostających w sferze jego działalności komórek gospodarstwa społecznego.

Bank w tym wypadku odgrywa rolę ośrodka wspólnej dyspozycji kapitału obrotowego. Do współudziału w pracy nad pomnożeniem bogactwa społecznego staje nowa siła finansowa, utajona dotąd w chwilowo nieczynnych środkach obrotowych.

Okoliczność, że w zwierciadle obecnej rzeczywistości gospodarczej załamuje się obraz wspomnianego procesu restytucyjnego, a nadto obraz procesu odrodzenia wynikającego z półtorawiekowego zaniedbania, nie pozwala nam na ocenę ani w przybliżeniu możliwości rozwojowych dwu powyżej wymienionych rodzajów kapitałów. Przyjąwszy, że przeciętny roczny dochód w Polsce na głowę nie dochodzi złotych 400, następnie, że rozwój kapitałów zasobowych biegnie równolegle z rozwojem dochodu społecznego, dojdziemy z łatwością do wniosku, że znajdujący się w stadjum pierwotnem kapitał obiegowy przedstawia znacznie korzystniejsze warunki rozwojowe.

Trzecim z kolei produktem kapitalizacji pieniężnej w formie swej najbardziej doskonałej jest kapitał finansowy, emisyjny. Nie mamy tu na myśli emisji kapitałowej ze strony banków biletowych. Kapitał finansowy nie jest już prostą sumą arytmetyczną ale wręcz iloczynem z kapitałów własnych, depozytowych i obiegowych. Prężność kapitału finansowego jest duża, zależnie od konjunktury na rynku pieniężnym, zależnie od stopnia zaufania szerokich kół gospodarczych w stosunku do emitenta. Podłożem dla rozwoju kapitału finansowego są operacje przelewowe. Przekaz, trata, czek, akredytywa, pismo bankowe wyręcza gotówkę, zdobywa sobie w międzybankowym obrocie atrybucje waluty obiegowej. Waluta obiegowa ścieśnia się w swojej funkcji obiegowej, pozostając jedynie przy nietkniętej swojej funkcji miernika wartości.

O ile zjawisko kapitału depozytowego jest samoistnem, to już kapitał obrotowy występuje w uzależnieniu od pierwszego, a między kapitałem finansowym a resztą zachodzi wysoki stosunek zależności do tego stopnia, że kapitał finansowy bez obrotowego i depozytowego jest niemal nie do pomyślenia. Kapitał depozytowy opiera się w swym rozwoju raczej na poziomej rozbudowie warunków gospodarczych, zasięg działalności danego ośrodka dyspozycji finansowej może być geograficznie ciasny, nawet lokalny, historycznie nie wybiegający poza granice współczesności, a więc choćby bez tradycji, zażywany kredyt może mieć w dużej mierze podstawę w osobistych walorach, w osobistym kredycie kierownictwa ośrodka.

Inaczej rzecz się przedstawia z kapitałem obrotowym. Opiera się on w fundamentach swoich o gospodarcze komórki wszerz i wzwyż rozbudowane. Skala narastającego kapitału obrotowego biegnie równolegle ze skalą skomasowanych obrotów gospodarczych i właśnie ten moment zniewala aparat bankowy do rozbudowy poza orbitę pierwotnego „locum", pierwotnej siedziby — czy to drogą rozgałęzienia filjalnego czy też afiljacji, koncernizacji spokrewnionych ośrodków finansowych dla ściślejszej współpracy.

Dalszy etap rozbudowy gospodarstwa społecznego łącznie z nabytą tradycją stanowi bazę kapitalizacji finansowej. Przeszło półwiekowej pracy z jednej strony, gigantycznego rozwoju gospodarstwa społecznego z drugiej strony trzeba było, by „amerykański" czek i trata a za niemi i akredytywa „amerykańska" — bez równoczesnego pokrycia gotówkowego — dotarła swoją siłą finansową w najbardziej odległe kraje świata i była przyjmowana na równi z obiegowemi walutami. Prawda „travelers check", akredytywa ma w swoim macierzystym kraju pokrycie gotówkowe, ale ta gotówka-pokrycie pozostaje w kraju emisyjnym, a podstawę wypłaty w kraju poleconym — przekazywanym stanowi zaufanie, udzielany bankom Stanów Zj. Ameryki Północnej pocztowy kredyt. Do tej właśnie funkcji sprowadza się w poważnej mierze zadłużenie bilansu płatniczego Zjednoczonych Stanów Ameryki Północnej w Europie — obliczane na 1½ miljarda dolarów.

O ile więc organizm bankowy w pierwszej fazie swojej ewolucji jest napół sztucznym, w drugiej fazie podnosi się jego sprawność i żywotność, to w trzeciej fazie urasta organizm bankowy do znaczenia jestestwa biologicznego, które podobnie jak państwo żyje, myśli, działa. To nie są już arterje rzeczne, które bądź z racji posuchy, bądź też wapiennego terenu giną nieraz bezpowrotnie i bez śladu dla gospodarstwa społecznego, ale to są siły biologiczne o wydłużającym się okresie wegetacyjnym, które umieją przewidywać i są w stanie oprzeć się wszelkim nawałnicom życia gospodarczego.

Kapitał finansowy jest więc najdoskonalszym produktem kapitalizacji pieniężnej. Istota tego kapitału polega na tem, że swą siłę czerpie raczej z niespożytego kredytu aniżeli z zasobów pieniężnych czy z nagromadzonego w sztabach złota monetarnego. Próba złożenia jednego miljona funtów angielskich do tresoru Midlandbanku w Anglji w celu wzmocnienia finansowej podstawy do emisji kapitału, zawiodła, ponieważ zastosowany środek finansowy okazał się ze stanowiska „biologicznej" oceny życia finansowego s z t u c z n y m.

Z tak ujętego zagadnienia najdoskonalszej formy kapitalizacji pieniężnej a mianowicie kapitalizacji finansowej rodzą się koncentracyjne tendencje w bankowości światowej — dość wspomnieć fuzję National City Banku z Corn Exchange Bankiem w Nowym Yorku czy połączenie Deutsche Banku z Disconto w Berlinie. Tendencje te według wiadomości z za Atlantyku szukają w dalszym ciągu ujścia dla dotychczasowych już koncentracyjnych form „Branche Banking" i „Unit Banking" w formę pośrednią — koncentracyjnie wyższą „Group-Banking".

Jakie stąd płyną wnioski dla komunalnych kas oszczędności w Polsce?

Życie finansowe k. k. o. znajduje się w najbardziej pierwotnem stadjum swego rozwoju i to w kierunku mało jednolitym. Można śmiało stwierdzić, że wręcz niezgodnie z prądem ducha czasu przejawy koncentracji pozostają w stosunku odwrotnym do dorobku finansowego. K. k. o. w Polsce stanowią trzy bloki, a mianowicie blok zachodni i północny o słabszym pulsie życia finansowego ale zato wyraźniejszemi przejawami scaleniowemi w sensie kooperatywnym, p o ł u d n i o w y, jakkolwiek finansowo daleko zasobniejszy, organizacyjnie mocno zdezorjentowany.

Kazimierz Pilawski.

O personelu w komunalnej kasie oszczędności.

Sprawa dobrego i właściwego doboru personelu w komunalnych powiatowych kasach oszczędności posiada niewątpliwie duże znaczenie dla należytego rozwoju tych instytucyj.

Fachowe i sprawne wykonanie czynności wchodzących w zakres działalności komunalnych kas potrafi z jednej strony zapewnić im to maximum korzyści, jakie kasy powinny osiągać ze swych operacyj, z drugiej zaś przyczyni się do takiego rozprowadzenia w formie kredytów własnych i obcych funduszów kasy między ludnością powiatu, które może przynieść rzeczywisty pożytek i pomoc zgodnie z powołaniem instytucji.

Jest to rzecz zbyt jasna i zrozumiała dla wszystkich, by wymagała uzupełniających wyjaśnień.

Nie chodzi nam tutaj o stwierdzanie prawd ponad wszelką wątpliwość ważnych i doniosłych dla kasy — należy tylko zastanowić się nad tem, w jaki sposób personel jej powinien być skompletowany i jak ma pracować.

Przepisy Statutu i specjalnych Rozporządzeń w stosunku do komunalnych kas oszczędności nie stawiają w kwestji doboru i pracy personelu specjalnych wymagań, pozostawiając tę sprawę w kompetencji i do uznania władz poszczególnych kas.

Tem ważniejszem będzie rozpatrzenie szeregu momentów tego zagadnienia.

Przedewszystkiem kierownictwo. Ogromna większość kas postarała się już o zaangażowanie specjalnego kierownika (Dyrektora) dla prowadzenia instytucji. Żaden najlepszy nawet Zarząd, jak również i Rada Kasy nie mają możności w dostatecznej mierze śledzić za wszystkiemi operacjami i wkraczać we wszystkie szczegóły w działalności kasy. Do nich należy prowadzenie instytucji w sensie ogólnym, uchwalanie kredytów, nadzór nad prawidłowością wykonania, nad zgodnością z przepisami, wreszcie reprezentacja nazewnątrz.

Władze powyższe zajmują się sprawami kasy tylko dodatkowo, dorywczo, pracując w swoim fachu, który może naturalnie odbiegać od ogółu zagadnień interesujących kasę.

Dlatego też praca i osoba Dyrektora posiada znaczenie pierwszorzędne dla pomyślnego rozwoju kasy.

Powinien być to fachowiec, który za odpowiedniem, umówionem zgóry wynagrodzeniem, prowadzi instytucję, poświęcając swój czas dla niej. Istnieją jeszcze, coprawda nieliczne — kasy, Dyrektor których zajmuje jeszcze stanowisko w Sejmiku, czy gdzieindziej. Stan taki nie może trwać długo i musi przynieść ujemne wyniki. Nie można żądać, aby kasjer prowadził dwie kasy równocześnie, gdyż to wymaga rozdwojenia wysiłku i nie może gwarantować obu instytucjom, które te kasy powierzyły jednemu człowiekowi — dodatnich rezultatów już to z racji niemożności kontroli, jak również z innych bardzo zrozumiałych względów. Podobnież i Dyrektor kasy powinien zajmować się nią jedynie i wyłącznie. Dyrektor kasy daje bieg mechanizmowi całej jej działalności, od osobistych więc zalet, doświadczenia, fachowości i energji Dyrektora zależy sprawne funkcjonowanie instytucji. I tutaj należy zaznaczyć, że powodowanie się władz kasy przy angażowaniu Dyrektora względami sine qua non oszczędnościowemi — nie może być uważane za słuszne. Nawet przeciwnie, oszczędności takie nigdy się nie opłacają, doświadczenia uzyskane w wielu kasach mówią za siebie. Naturalnie, że przy wymiarze wynagrodzenia kasa nie może przekraczać swoich możności finansowych, w każdym razie obrachunek powinien być ściśle handlowy, w imię dosadnej tezy: dobry dyrektor jak i dobry personel—zawsze zarobi na siebie, czyli korzyści z ich pracy pokryją koszty płacy. Podstawa tej tezy opiera się zresztą na pojęciu wydajności pracy, co jest jednym z zasadniczych elementów systemu naukowej organizacji pracy.

Kwestja uzdolnienia i dobrej pracy personelu jest jedną z najsłabszych stron w większości kas. Wynika to z tego, że o ile do zaangażowania dobrego Dyrektora przykłada się bądź co bądź starania — o tyle na personel zwraca się zupełnie mało uwagi. Jest on przeważnie niedobrany, a jako materjał ludzki przeznaczony do fachowej i dokładnej pracy — bardzo jeszcze surowy. Jako wytłomaczenie przytacza się niemożność znalezienia na miejscu sił wykwalifikowanych. Jest to po części racja, nie o tyle jednak, aby angażować kogokolwiek, tytułem próby, na naukę, czasami nawet ze względów czysto prywatnych, podczas gdy rozumne i wytrwałe poszukiwania zawsze będą skuteczne. Ilość pracowników uzależnić trzeba od stopnia rozwoju operacyj kasy, od wysokości posiadanych środków, kapitałów własnych i obcych. Zależy to w zupełności od kierownictwa i władz kasy. System praktykowany w szeregu kas — „dzielenia się“ pracownikami z wydziałem powiatowym (wspólny kasjer, buchalter i t. d.) jest bardzo szkodliwym dla działalności instytucji i powinien stanowczo należeć już do przeszłości. Jeżeli chodzi o jakość sił do pracy—zasada jest jedna: duża ilość taniego — niewykwalifikowanego personelu mniej przyniesie korzyści (a przeciwnie obciąża pod każdym względem kasę) niż jeden lub dwuch fachowych pracowników.

Nie wysokość kosztów handlowych (w granicach możliwych wogóle dla kasy) gra tutaj rolę zasadniczą, ale jakość pracy urzędników kasy, którzy się na te koszty składają — w imię tych samych zasad, które poruszyliśmy przy omawianiu sprawy angażowania Dyrektora.

Najważniejszą rzeczą poza doborem kierownictwa i personelu jest racjonalny podział pracy. Kwestja to dosyć złożona i trudna, żeby można ją było w kilku słowach omówić. Ostatecznie sprowadza się do tego, żeby poznawszy uzdolnienie i doświadczenie poszczególnych pracowników — każdego z nich postawić na właściwem miejscu. Praca dana nie powinna przerastać sił pracownika, który żeby sprostać włożonym na niego obowiązkom — przychodzi wieczorami i w ciągu np. 10 godzin odrabia

to, co przy niezmęczonym umyśle i zgodnie z indywidualnemi wiadomościami można załatwić w 7 lub 6 godzin. Pracownik również nie może odczuwać braku pracy, bo to podrywa autorytet jego pracodawcy i wyrabia w urzędniku opieszałość i lekceważenie pracy.

Na jeden jeszcze moment chcemy zwrócić uwagę, podkreślając go ze szczególnym naciskiem.

Szereg kas czy to wskutek braku fachowego personelu, czy z racji nieoczekiwanego rozrostu instytucji lub też z innych przyczyn — stanęło przed faktem znacznych zaległości w księgowaniu. Jako środek zaradczy zastosowano natychmiast intensywną pracę personelu w godzinach rannych i wieczornych. Instytucja rozwija się w dalszym ciągu, ilość operacyj z dnia na dzień wzmaga się, a zaległości — nawet przy wytężonej pracy — zmniejszają się bardzo powoli. Książkowość ma to do siebie — że pozycje niewpisane w swoim czasie — wymagają później znacznie więcej czasu na tę pracę. Dalej księgowania pośpieszne — powodują omyłki, a zatem konieczność uzgadniania i t. d. Zastosowany środek zaradczy okazuje się niewystarczającym, a kierownictwo nie wie, jak wybrnąć z sytuacji, pomimo, iż personel pracuje całemi dniami. W dużej ilości kas przynajmniej połowa personelu jest zajętą stale odrabianiem zaległości i formalnem borykaniem się z piętrzącemi się trudnościami w toku tej pracy. Powyższy stan dowodzi, że kierownictwo nie zdołało się zorjentować we właściwej chwili i zastosować środki jedynie możliwe. Mianowicie: kiedy okazało się, że personel nie może podążyć za tokiem pracy i pozostaje w tyle, co grozi — jak już powiedzieliśmy — znacznemi trudnościami w niedalekiej przyszłości — należało albo powiększyć natychmiast personel o niezbędną ilość osób wedle przypuszczalnych obliczeń, albo też zaangażować na krótki czas kilka osób, zwołać personel, wytłomaczyć o co chodzi i naznaczyć termin dajmy na to — 2 tygodnie. W ciągu tego czasu powinno być wszystko zrobione, inaczej trzeba będzie później wykonać daną pracę zaległą — w ciągu nie mniej trzech miesięcy. — Są to środki może radykalne, ale bardzo skuteczne. Jeżeli chodzi o powiększanie czasowe lub stałe personelu pewną część winy ponoszą również i zarządy poszczególnych kas, które jak wiadomo — b. niechętnie i tylko w razie ostatecznym — zgadzają się na zwiększanie kosztów płacy — znowu z niewłaściwie zrozumianych względów oszczędnościowych.

Zło kryje się nie w doborze środków dążących do jego usunięcia (lub zaniechaniu tych środków), ale w ich niedocenieniu. A do tego trzeba rozumnej i bystrej orjentacji, od której zależy powodzenie instytucji.

Aby ocenić, czy dany personel jest w możności wypełniać bieżącą pracę bez zaległości — należy robić próbę sprawności oraz wszystkie związane z tem wyliczenia. Rezultat obliczeń wskaże nam właściwą drogę i nauczy, co czynić należy.

A gdy przewidujące i z ołówkiem w ręku ustalające podział pracy i sprawność personelu kierownictwo kasy zrozumie sens doniosły tego zadania — praca w komunalnej kasie zacznie iść innym trybem i zniknie chroniczne odrabianie zaległości.

Personel kasy będzie stał na wysokości swojego zadania, w zrozumieniu, że dobra i sprawna jego praca jest sprawą tak samo ważną, jak właściwe zużytkowanie przez kasę swoich obcych funduszów drogą udzielania kredytów ludności, przyczem te dwa zagadnienia są ściśle ze sobą związane.

St. Ostrowski.

Czy gmina wiejska w b. zaborze rosyjskim może zaciągać zobowiązania dłużne w formie weksli?

Wojna światowa, jej polityczne i społeczne konsekwencje nietylko zmieniły zewnętrzny wygląd mapy politycznej Europy środkowej i wschodniej, lecz również wniosły w drodze faktów dokonanych głębokie zmiany, nawet do tych zrzeszeń publiczno-prawnych, które, pomimo kataklizmu dziejowego, jakim była wojna światowa, zachowały na tych terenach swą pierwotną prawie niezmienioną formę prawną.

Do takich zrzeszeń publiczno-prawnych, które przetrwały do czasów obecnych, w swojej dawnej przedwojennej szacie prawnej należy gmina wiejska na obszarze b. zaboru rosyjskiego, ściślej na obszarze b. Królestwa Kongresowego. Będzie też ona w stosunku do swoich uprawnień gospodarczych przedmiotem dalszych naszych rozważań.

Przy rozpoznawaniu podstaw prawnych, na których opierają się uprawnienia gospodarcze gminy wiejskiej w b. zaborze rosyjskim, musimy podzielić ten zabór na dwa obszary: mianowicie obszar dawnego Królestwa Kongresowego z jego przedwojenną gminą wszechstanową i na obszar, obejmujący obecne 4 wschodnie województwa Rzplitej, czyli t. zw. „ziemie wschodnie“ z ich przedwojenną gminą stanową.

Zaczniemy od ustalenia stosunków prawnych gminy wiejskiej na terenach b. Królestwa Kongresowego; nie będziemy tu naturalnie wchodzić w rozważanie przeobrażeń, jakie gmina ta przechodziła na tych terenach w swoim rozwoju historycznym.

Otóż podstawowe normy, które regulują obecnie stan prawny gminy wiejskiej na terenach b. Królestwa Kongresowego, są oparte na ukazie carskim z dnia 19 lutego—2 marca 1864 r. Weszły one z bardzo nieznacznemi zmianami do Tomu II-go Zbioru Prawa cesar. rosyjskiego i w dziale V-tym „o organizacji samorządu w gminach wiejskich“, jako art. 194-313 obowiązują dotychczas. Pewne zmiany do tego stanu rzeczy wprowadził coprawda Dekret Naczelnika Państwa z dn. 27.XI.1918 r. „o utworzeniu rad gminnych na

obszarze b. Królestwa Kongresowego“, lecz zmiany te dotyczą przeważnie spraw ustrojowych, wprowadzając do ustroju gminy, poza zebraniem gminnem i wójtem, jeszcze nowy organ w formie rad gminnych; natomiast Dekret nie porusza ani zakresu działania gminy wiejskiej, jako jednostki samorządu terytorjalnego, ani zakresu działania władz gminnych (zebrania gminne i wójt). W zasadzie zatem pozostały w swej mocy prawnej i dawne przepisy rosyjskie, streszczone jak wyżej wskazano w art. 194-313 t. II Zbioru Praw ces. rosyjskiego.

W ten sposób zakres działania gminy wiejskiej obejmuje: a) wszelkie sprawy gospodarcze i inne, dotyczące całej gminy, w tem zarząd wspólnym majątkiem nieruchomym, pozostającym w użytkowaniu wszystkich członków gminy, wzgl. gromady (p. 2 i 7 art. 208), b) szpitalnictwo i sprawy opieki społecznej (p. 3), c) szkolnictwo początkowe (p. 4), d) skarbowość gminna (składki i ciężary p. 5), e) wybór władz gminnych i kontrola ich działalności (p. 1 i 6).

Władzami gminnemi są: zebranie gminne, rada gminna i wójt. Decydujący głos we wszystkich podanych wyżej sprawach, należących do zakresu działania gminy, ma zebranie gminne, wójt bowiem był i pozostał organem wykonawczym gminy (art. 216 t. II-go Zb. Praw) i przewodniczącym rady gminnej, której zakres działania również ogranicza się do spraw kontroli i zarządu gospodarką i funduszami gminy oraz do przygotowywania wniosków na zebrania gminne (art. 7 Dekr. z dnia 27.XI.1918 r.).

W związku z podanem wyżej wyliczeniem spraw, wchodzących w zakres kompetencji gminy wiejskiej i jej władz, powstaje właśnie pytanie, na które chcemy tu dać odpowiedź, mianowicie, czy gmina wiejska może na obszarze b. Królestwa Kongresowego na mocy ustawowo posiadanych uprawnień, zaciągać pożyczki, w szczególności, czy może wekslowo się zobowiązywać? Trudność odpowiedzi polega na tem, że art. 208 t. II Zb. Pr., który jest dla tej rzeczy miarodajny, wyliczając sprawy wchodzące w zakres kompetencji gminy, pomija milczeniem zupełnie sprawy zaciągania pożyczki.

Brak w ustawie wyraźnego upoważnienia gminy wiejskiej do zaciągania pożyczek nasuwa tem większe wątpliwości, że prawodawca polski przy określaniu kompetencyj zrzeszeń publiczno-prawnych wyższego rzędu (powiatu, miasta) wyraźnie wskazał, że do kompetencyj tych związków wchodzi zaciąganie pożyczek i obciążanie majątku długami (art. 17 p. 3 Dekr. z dn. 4.II.1919 r. o tymczasowej ordyn. pow. dla obszarów b. zaboru ros. i art. 21 p. 2 Dkr. z tejże daty o samorządzie miejskim), z czego a contrario wysuwa się wniosek, że prawodawca polski stoi na stanowisku, iż przy wyliczeniu spraw, wchodzących w zakres działania zrzeszeń publiczno-prawnych, wyliczenie to musi być uważane za wyczerpujące. Również i b. władze rosyjskie, o ile udało nam się to zbadać, stały na stanowisku, iż gmina wiejska w zasadzie nie ma prawa do obciążania majątku gminy zobowiązaniami dłużnemi. Takie zresztą stanowisko władz rosyjskich w kraju, gdzie wogóle żadnego samorządu (prócz gminnego) nie było, nie mogło nastręczać większych trudności wątpliwości, a przy gospodarczem i społecznem zaniedbaniu gminy wiejskiej znaczenia praktycznego nie miało.

Jednakże obecnie w związku z ogólną zmianą warunków politycznych i społecznych w kraju, w związku z ogólnem ożywieniem działalności na polu gospodarczem wszelkich zrzeszeń samorządowych, w tej liczbie i gminy wiejskiej, z przekazaniem przez Państwo gminie dość znacznych zasobów pieniężnych (podatkowych), stanowisko takie, naszem zdaniem, utrzymać się nie da. I chociaż art. 208 t. II Zb. Pr. wyraźnie nie mówi o upoważnieniach gminy wiejskiej do zaciągania pożyczek, to jednakże, określenie atrybucyj gospodarczych zebrań gminnych, uwidocznione w p. 2 tego art., jako zebrań, uchwały których mogą dotyczyć i są wiążące dla ogółu mieszkańców gminy „we wszelkich interesach gospodarczych i innych, dotyczących całej gminy“ wystarcza, aby uznać, że pojęcie interesu gospodarczego, o którem mówi p. 2 powołanego art. 208, t. II Zb. Pr. obejmuje wszelkie uprawnienia natury gospodarczej, związane z zarządem i utrzymaniem majątku gminy wiejskiej, nie wyłączając uprawnień, dotyczących możności obciążania tego majątku długami.

W warunkach doby obecnej jest nie do pomyślenia taki stan rzeczy, przy którym można byłoby prowadzić jakąkolwiek racjonalną gospodarkę zrzeszenia publiczno-prawnego (samorządu) bez możności korzystania w całości z dobrodziejstw nowoczesnego obrotu handlowego, w którym kredyt odgrywa niewątpliwie rolę dominującą.

To też, zdaniem naszem, należy uznać, że gmina wiejska, jako jednostka samorządu terytorjalnego na terenach b. Królestwa Kongresowego jest nieograniczoną co do swoich uprawnień gospodarczych w zarządzaniu i dysponowaniu majątkiem gminy, ma przeto prawo na zasadzie uprawnień ogólnych obciążać majątek gminy długami. Również prawo wekslowe z dnia 14.XI.1924 r. obowiązujące na terenach b. Kr. Kongresowego nie czyni żadnych zastrzeżeń co do możności korzystania z weksla, jako zobowiązania dłużnego przez samorządy wogóle, w szczególe zaś przez samorząd wiejski. To też z punktu widzenia tego prawa gmina wiejska, jako taka, może również wekslowo się obowiązywać.

Ustaliwszy w ten sposób samą zasadę co do uprawnień gminy wiejskiej do zaciągania pożyczek i wystawiania zobowiązań dłużnych, w tem naturalnie i zobowiązań wekslowych, musimy rozpatrzeć i dać odpowiedź na dalsze pytania, wiążące się z temi uprawnieniami gminy. Mianowicie musimy odpowiedzieć, kto w imieniu gminy może stanowić o zaciągnięciu pożyczki i kto w jej imieniu może wystawiać zobowiązania dłużne (weksle), jak również, jakie formalności przy tem są wymagane? Otóż za właściwą władzę, stanowiącą o zaciągnięciu pożyczki przez gminę wiejską, może być uznane tylko zebranie gminne jak to wynika z wyżej przytoczonych uprawnień tego zebrania (p. 2 i 7 art. 208 t. II Zb. Pr.) A więc właściwą władzą w tych sprawach nie będzie ani rada gminna, której Dekret z 1918 r. tych uprawnień nie przyznał, tem mniej wójt, który jest tylko wykonawcą uchwał zebrania gminnego.

Nie każda zresztą uchwała zebrania gminnego

będzie wiążąca w tych sprawach dla gminy, lecz tylko taka, która zapadła z zachowaniem przepisów uwidocznionych w art. 199, 200, 205, 206, 207, 209, 210 i innych t. II Zb. Pr. Mianowicie prawomocnemi będą tylko te uchwały zebrań gminnych, które zapadły na zebraniach prawomocnie zwołanych (art. 205, 206) pod przewodnictwem wójta lub jego zastępcy, pod warunkiem obecności połowy osób mających prawo do głosu (art. 209, t. II Zb. Pr. i art 12 Dekretu z 1918 r.) i pod warunkiem powzięcia uchwał większością głosów (art. 210) oraz wpisania ich do osobnej księgi (art. 213). Pozatem uchwała taka powinna być, naszem zdaniem, zatwierdzona przez Wydział Powiatowy jako władzę nadzorczą dla gminy wiejskiej, a to na mocy art. 6 i 37 dekretu z dnia 4.II.1919 r. o tymczasowej ordynacji powiatowej dla obszarów Polski b. zaboru rosyjskiego.

Lecz do zaciągnięcia pożyczki poza prawomocną uchwałą zebrania gminnego potrzebne jest również wystawienie skryptu dłużnego (wekslu). Kto zatem taki skrypt dłużny (weksel) w imieniu gminy może podpisać? Odpowiedź na to znajdujemy w art. 11 dekretu z dnia 27 listopada 1918 r. (Dz. Praw. Nr. 18 poz. 48), który stanowi, że „do ważności umów zobowiązujących gminę, jako osobę prawną potrzeba podpisu wójta i przynajmniej dwóch z czterech członków, upoważnionych do tego przez Radę Gminną“. Zatem poza uchwałą Zebrania Gminnego obowiązującą wogóle do zaciągnięcia pożyczki potrzebna jest, naszem zdaniem, również uchwała Rady Gminnej upoważniająca poza wójtem imiennie jeszcze dwóch członków Rady Gminnej do podpisania takiego skryptu dłużnego (wekslu). Dopiero w ten sposób i z zachowaniem tych wszystkich, jak wyżej przykładowo wskazanych formalności podpisany w imieniu gminy skrypt dłużny (weksel) będzie mógł być uznany za legalnie wystawiony i majątkowo wiążący gminę wiejską na obszarze b. Królestwa Kongresowego.

Przechodząc dalej do rozpoznania norm prawnych dotyczących interesującego nas zagadnienia, a obowiązujących na terenach t. zw. Ziem Wschodnich (cztery wschodnie województwa) w stosunku do gminy wiejskiej, musimy stwierdzić, że gospodarcze uprawnienia tej gminy na tych obszarach nie mogą wzbudzać tych wszystkich wątpliwości, jakie mieliśmy w stosunku do uprawnień gospodarczych gminy wiejskiej b. Królestwa Kongresowego.

Jak już wskazaliśmy na początku niniejszego artykułu przed wojną na omawianych terenach egzystowała zbiorowa gmina wiejska (wołość) ale tylko jako jednostka samorządu stanowego (włościańskiego); jej podstawy prawne opierały się na ukazie carskim z 1861 r., który i obecnie jeszcze w pewnej mierze jest dla niektórych spraw gminnych prawem obowiązującem. Z objęciem władzy na tych terenach przez wojskowe władze polskie stosunki prawne gminy wiejskiej zostały unormowane w drodze rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dn. 26 września 1919 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Z. W. Nr. 21 poz. 215), które to rozporządzenie z niewielkiemi zmianami obowiązuje dotychczas.

Organizacja gminy wiejskiej z mocy powołanego rozporządzenia przedstawia się w sposób następujący: gmina wiejska składa się „ze wsi, zaścianków, kolonji, osad miejskich i folwarków, połączonych w jeden gminny okręg administracyjny“ (art. 1 Rozp. z dn. 26 września 1919 r.) Jest to zatem gmina zbiorowa stanowiąca osobną jednostkę prawno-publiczną samorządu terytorjalnego. Członkami gminy są: osoby posiadające nieruchomą własność w gminie i stale tam przynajmniej w ciągu 3 miesięcy osiedli, poza tem wogóle osoby urodzone w granicach Rzeczypospolitej Polskiej i stale w ciągu 10 miesięcy w gminie zamieszkałe. Zakres działania gminy obejmuje: 1) zarząd majątkiem, dochodami i wydatkami gminy, 2) sprawy drogowe, 3) sprawy zdrowotności publicznej, 4) sprawy opieki społecznej, 5) sprawy aprowizacyjne i mieszkaniowe, 6) popieranie rolnictwa, handlu i przemysłu, 7) oświata publiczna, 8) piecza nad obyczajnością publiczną. Z wyliczenia tego widzimy, że zakres działania według prawodawstwa obowiązującego obecnie na terenach czterech wschodnich województw jest bardzo obszerny i obejmuje niemal wszystkie dziedziny życia publicznego. Organami władzy gminnej są: Rada Gminna i Zarząd Gminy. Rada Gminna składa się z radnych wybieranych na lat trzy przez Zebranie Gminne na zasadzie powszechnego prawa wyborczego.

Rada Gminna jest organem stanowiącym i kontrolującym w sprawach wchodzących w zakres kompetencji gminy. Zarząd Gminny wybierany przez Radę na lat trzy składa się z wójta, jego zastępcy i ławnika. Z członków zarządu tylko ławnik musi być członkiem gminy, w której spełnia swój urząd. Wybór wójta i jego zastępcy wymaga zatwierdzenia władzy nadzorczej (starosty). Do kompetencji Rady gminnej między innemi wchodzą: 1) sprawy zarządu majątkiem gminy oraz zakładów i instytucyj gminnych, 2) nabywanie, pozbywanie, obciążanie majątku gminy, z a c i ą g a n i e p o ż y c z e k i lokowanie kapitałów, 3) uchwalanie budżetu, 4) uchwalanie i ustanawianie na rzecz gminy opłat, 5) wybór członków zarządu i t. d.

W ten sposób z łatwością da się tu ustalić, że do stanowienia o zaciąganiu pożyczek przez gminę wiejską jest upoważnioną tylko Rada Gminna. Do zaciągania pożyczek a zatem i pożyczek w formie wystawiania weksli potrzebną jest przeto przedewszystkiem uchwała Rady Gminnej. Uchwała taka musi być powzięta conajmniej w obecności $^2/_3$ członków Rady (art. 32 Rozp. K. G. Z. W.) większością $^2/_3$ oddanych głosów (art. 33 tegoż rozporządzenia). Poza tem uchwały w tych sprawach wymagają zatwierdzenia władzy nadzorczej (art. 37 Rozp. K. G. Z. W.). Uchwały w tych sprawach, jak zresztą i w innych, muszą być protokularnie stwierdzone. Dopiero na mocy takiej i w sposób, jak wyżej podano powziętej uchwały Rady Gminnej władze wykonawcze gminy (zarząd) mogą zaciągnąć pożyczkę i wystawić odpowiednie zobowiązanie dłużne (weksel). Również prawodawca polski wyraźnie wskazał, kto i w jaki sposób może zobowiązanie dłużne (weksel) za gminę wiejską podpisywać. Jest do tego upoważniony na mocy art. 58 Rozporz. K. G. Z. W. wójt i jeden z członków zarządu gminy; poza tem taki skrypt dłużny (weksel) musi być zaopatrzony pieczątką gminy. Dopiero przy zachowaniu tych wszystkich formalności (prawomocna uchwała

Rady Gminnej, zatwierdzenie władzy wykonawczej, dwa podpisy w tem wójta i pieczęć) może być zobowiązanie dłużne w formie weksla z wystawienia gminy wiejskiej uznane za legalne, wiążące gminę, za które będzie ona majątkowo odpowiedzialna. O ile wszystkie te formalności zachowane nie zostały będzie można zawsze takie zobowiązanie dłużne (weksel) w drodze sporu sądowego zakwestjonować.

W wyniku naszych rozważań nasuwa się praktyczny wniosek, że weksle z wystawienia gminy wiejskiej są materjałem naogół mało przydatnym zarówno przy udzielaniu kredytu pod sola weksle, jako też przy skupie (dyskoncie). O ile zaś chodzi o poszczególny wypadek udzielenia kredytu wzgl. nabycia (dyskonta) weksla z wystawienia tego lub innego samorządu wiejskiego, to musi być uprzednio z całą ścisłością skontrolowany cały szereg czynności związanych z wystawieniem takiego wekslu (uchwały organów gminnych, zatwierdzenie władzy nadzorczej i t. d.) Dopiero po sprawdzeniu legalności tych wszystkich czynności można pod taki weksel udzielić kredytu wzgl. wprowadzić go w dalszy obieg gospodarczy w drodze skupu (dyskonta) bez obawy zakwestjonowania li tylko z czysto formalnych względów płatności takiego wekslu.

J. Żaboklicki.

Ubezpieczenia społeczne w Polsce.

(Ciąg dalszy).

III. Ubezpieczenie na wypadek choroby.

Niemożność pokrywania kosztów leczenia w razie choroby przez pracowników, zarabiających zaledwie na zaspokojenie najelementarniejszych potrzeb bieżących stała się przyczyną powstania w XIX wieku stowarzyszeń samopomocy tych pracowników, którym wobec ich ograniczonych środków następnie państwa zaczęły udzielać subwencyj. Formę ubezpieczenia obowiązkowego akcji pomocy pracownikom w razie ich choroby nadały dopiero w 1883 r. — Niemcy, w 1888 r. — Austrja. W Polsce zasadę powszechnego obowiązkowego ubezpieczenia na wypadek choroby, osób pozostających w stosunku służbowym lub roboczym wprowadziła ustawa z dnia 19 maja 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44 p. 272), rozciągnięta przepisami wykonawczemi na całe terytorjum Rzeczypospolitej z wyjątkiem górnośląskiej części województwa śląskiego, gdzie obowiązuje znowelizowana ustawami śląskiemi księga II Reichsversicherungsordnung. Na pracowników rolnych i leśnych oraz na służbę domową w gospodarstwach rolnych ubezpieczenie na wypadek choroby nie zostało dotąd w całości rozciągnięte: w województwie poznańskiem i pomorskiem wszyscy pracownicy rolni podlegają ubezpieczeniu, podobnie w powiatach będzińskim i zawierciańskim województwa kieleckiego, w województwach południowych obowiązek ubezpieczenia dotyczy tylko gospodarstw ponad 75 ha, w pozostałych województwach pracownicy rolni i leśni wogóle nie zostali jeszcze obowiązkiem ubezpieczenia objęci. Z pod obowiązku ubezpieczenia z mocy ustawy zostali wyłączeni mianowani funkcjonarjusze państwowi, których dotyczą przepisy o państwowej pomocy lekarskiej. Na własne żądanie mogą być zwolnieni z ubezpieczenia osoby zastępujące bezpośrednio właścicieli przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych (dyrektorowie-naczelni—prokurenci), których roczny zarobek przekracza 7.500 zł.

Wykonanie ubezpieczenia na wypadek choroby zostało powierzone Kasom Chorych, obejmującym ogół osób podlegających ubezpieczeniu w poszczególnych powiatach, obok powiatowych kas mogą nadto powstawać odrębne Kasy Chorych w miastach liczących ponad 50.000 ludności. Władzami Kas Chorych jest Rada, Zarząd, Komisja Rewizyjna i Komisja Rozjemcza. Rada składa się z delegatów, wybranych na okres 3-letni w głosowaniu bezpośredniem, tajnem i proporcjonalnem—oddzielnie przez pracodawców i oddzielnie przez ubezpieczonych, przyczem ubezpieczeni wybierają $^{2}/_{3}$ delegatów, pracodawcy $^{1}/_{3}$. Rada wybiera z pośród swoich członków przewodniczącego i zastępcę zwykłą większością głosów, oraz od 9—18 członków Zarządu i 9 zastępców; wyborów do Zarządu dokonują oddzielnie delegaci ubezpieczonych ($^{2}/_{3}$ członków Zarządu), oddzielnie pracodawcy ($^{1}/_{3}$ członków Zarządu) w głosowaniu tajnem i proporcjonalnem. Dyrektora Biura Kasy powołuje Zarząd, a zatwierdza Urząd Ubezpieczeń, innych pracowników Kasy powołuje Zarząd na wniosek Dyrektora. Komisję Rewizyjną wybiera Rada na przeciąg roku ($^{2}/_{3}$ ubezpieczeni, $^{1}/_{3}$ pracodawcy) Komisję Rozjemczą wybiera również Rada (2 ubezpieczeni, 2 pracodawcy, 1 cała Rada). Nadto jest przewidziana Komisja Pojednawcza dla rozstrzygania w pierwszej instancji sporów Zarządów Kas z lekarzami — do której wchodzą przedstawiciele Zarządów i lekarzy z przewodniczącym na czele, powołanym przez obie strony lub w razie niedojścia do porozumienia przez Urząd Ubezpieczeń. Instancjami apelacyjnemi od orzeczeń Zarządów Kas i Komisyj Pojednawczych są organy sądowe Urzędów Ubezpieczeń — do czasu zaś ich powstania — sądy powszechne, w województwach południowych władze administracyjno-polityczne, w województwach zachodnich Urzędy Ubezpieczeń, Kasy tworzą Okręgowe Związki Kas Chorych i Ogólno Państwowy Związek Kas Chorych dla celów ogólnego znaczenia. Kierownictwo i nadzór nad Kasami Chorych wykonywa Minister Pracy i Opieki Społecznej za pośrednictwem Głównego i Okręgowych Urzędów Ubezpieczeń, w zakresie zasadniczej ustawy sanitarnej Minister Spraw Wewnętrznych (Departament Służby Zdrowia).

Dochody Kas Chorych składają się ze składek ubezpieczeniowych i ich oprocentowania, z kar, z zapomóg, darowizn i zapisów. Podstawą wymiaru skła-

dek jest t. zw. płaca ustawowa ustalona na podstawie wynagrodzenia w gotówce, w naturze z uwzględnieniem tantjem, gratyfikacji, wynagrodzenia od osób trzecich i t. d. przez zaliczenie do jednej z 14 grup przewidzianych w ustawie lub w statucie Kasy za zgodą Urzędu Ubezpieczeń. Wysokość składki nie jest w ustawie ściśle oznaczona—ustawa określa jedynie wysokość składki przy założeniu Kasy na $6^1/_2$% płacy ustawowej. Ustawa zawiera postanowienie, że wysokość składek winna być ustalona w ten sposób, aby wraz z innemi dochodami wystarczała na pokrycie wydatków i świadczeń, przewidzianych w statucie oraz na gromadzenie funduszu zapasowego, w razie zaś, gdy składka nie wystarcza na pokrycie świadczeń i statutowych wydatków winna być podniesiona — za zgodą Urzędu Ubezpieczeń. Ubezpieczeni płacą $^2/_5$ składki, pracodawcy $^3/_5$. Za zaległe składki winny być opłacane odsetki zwłoki w wysokości 6% rocznie, jeżeli Kasa nie udzieliła zezwolenia na odroczenie wpłaty i zwolnienia od odsetek zwłoki. Koszty leczenia osób, które utraciły zarobek i przed upływem 13 tygodni od dnia utraty członkostwa zachorowały — zwraca Kasie w całości Skarb Państwa, który również zwraca w połowie wydatki Kasy poniesione z powodu wypłaty zasiłku połogowego i zasiłku karmiących. Na pokrycie tych kosztów Kasa Chorych otrzymuje od Skarbu Państwa zaliczkę w wysokości 3% sumy składek z ubiegłego półrocza. Fundusz zapasowy Kasy winien wynosić roczny wydatek przeciętny z ostatnich 3 lat i winien tworzyć się z odpisu 10% ogólnej sumy składek, z kas pieniężnych oraz z sum, pozostałych po pokryciu świadczeń i związanych z niemi wydatków. Do czasu utworzenia funduszu zapasowego Kasa Chorych nie ma prawa udzielania nadzwyczajnych świadczeń, w razie zaś podwojenia się funduszu zapasowego winna być podjęta przez Zarząd Kasy inicjatywa w kierunku rozszerzenia świadczeń.

Świadczenia Kasy Chorych dzielą się na zwyczajne i nadzwyczajne, a nadto na świadczenia pieniężne i w naturze (leczenie). Świadczenia zwyczajne są 4 zasadniczych typów: a) świadczenia w chorobie, b) świadczenia dla położnic, c) zasiłek pogrzebowy i d) pomoc dla członków rodzin. Świadczenia w chorobie sprowadzają się do udzielania przez 26 tygodni, przez kasy istniejące conajmniej 3 lata przez 39 tygodni (możliwe statutowe uprawnienie do 52 tygodni) do 1) bezpłatnej pomocy lekarskiej od pierwszego dnia choroby (porada lekarska, dostarczanie lekarstw, środków opatrunkowych, okularów, środków służących do przywrócenia zdrowia i zdolności do zarobkowania, środków pomocniczych przeciw zniekształceniu i kalectwu, służących do utrzymania zdolności do zarobkowania), 2) do zasiłków pieniężnych w wysokości 60% płacy ustawowej (statut Kasy może ustanowić podwyższenie zasiłków dla członków, mających na utrzymaniu więcej niż dwoje dzieci po 5% na każde do granicy 75% płacy ustawowej) za dnie niezdolności do pracy. W razie umieszczenia chorego w szpitalu za jego zgodą lub na zalecenie lekarza w określonych w ustawie wypadkach wbrew woli chorego, zamiast zasiłku chorobowego wypłaca się członkom rodziny chorego, znajdującym się na jego wyłącznem lub przeważnem utrzymaniu zasiłek domowy w wysokości 50% zasiłku pieniężnego t.j. w wysokości 30% płacy ustawowej, jeżeli zaś Kasa nie wypłaca zasiłku domowego wypłaca choremu 10% płacy ustawowej. Możliwem jest rownież zarządzenie pielęgnowania chorego w domu przez specjalnie przeznaczony do tego personel. Świadczenia dla położnic polegają na: 1) pomocy lekarskiej i położniczej, 2) zasiłku połogowego w wysokości pełnej płacy ustawowej najdłużej w ciągu 8 tygodni, z tego 6 po porodzie, 3) zasiłku karmiącym w naturze lub gotówce od 20 do 50 gr. dziennie na czas karmienia od ukończenia zasiłku połogowego, najdłużej w ciągu 12 tygodni (prawo do zasiłku połogowego i dla karmiących przysługuje jedynie członkiniom, które w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed porodem pozostawały w ubezpieczeniu co najmniej przez 4 miesiące). Za zgodą położnic Kasa może zamiast połowy zasiłku połogowego udzielić utrzymanie i opiekę w zakładzie dla położnic lub pomoc i opiekę pielęgniarek. Gdy niezdolność do pracy położnic przekracza czas 8 tygodni t. j. czas uprawnienia do zasiłku połogowego powstaje uprawnienie do świadczeń, przewidzianych dla chorych. Zasiłek pogrzebowy wynosi kwotę równą 3 tygodniowej płacy ustawowej. Członkom rodziny ubezpieczonego, zamieszkującym z nim i utrzymywanym wyłącznie z jego zarobku (małżonkom, wstępnym, zstępnym, braciom, siostrom, wychowanicom, nieślubnym dzieciom, oraz nie mieszkającej z ubezpieczonym, ale mieszkającej w obrębie działania Kasy i otrzymującej alimenty żonie i dzieciom) przysługuje następująca pomoc dla rodzin: 1) bezpłatna pomoc lekarska do 13 tygodni, 2) lekarska pomoc położnicza, 3) karmiącym połowa zasiłku karmiących ubezpieczonych do 12 tygodni, 4) leczenie szpitalne do 13 tygodni, 5) w razie śmierci jednego z członków rodziny połowa zasiłku na pogrzeb, przewidzianego w razie śmierci ubezpieczonego t.j. $1^1/_2$ tygodniowa płaca ustawowa. Świadczenia nadzwyczajne (przedłużenie pomocy chorym, powiększenie zasiłku, większe środki lecznicze, podwyższenie zasiłku domowego i t. d.) są możliwe wówczas, kiedy dochody Kasy pozwalają na pokrycie obowiązkowych świadczeń, został utworzony fundusz zapasowy w wysokości rocznych przeciętnych wydatków. Kasa jest obowiązana te świadczenia wprowadzić, jeżeli fundusz zapasowy podwoi się.

Stanisław Sasorski

(D. c. n.)

Komunikaty Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności.

W miesiącu czerwcu r. b. rewidenci Związku przeprowadzili 5 lustracyj i 1 wizytację w komunalnych kasach oszczędności; ogółem w roku bieżącym dokonano 33 rewizje oraz 5 wizytacji komunalnych kas oszczędności.

Miejska Komunalna Kasa Oszczędności w Równem, Komunalna Kasa Oszczędności pow. Rówieńskiego w Równem oraz Komunalna Kasa Oszczędności miasta Grodziska Mazowieckiego zgłosiły w miesiącu czerwcu r. b. przystąpienie do naszego Związku w charakterze członków. Od chwili tej Związek nasz zrzesza ogółem 125 komunalnych kas oszczędności.

W dniu 18 czerwca r.b. odbyło się zebranie Zarządu naszego Związku, na którem omówiono szczegóły programu wycieczki do Czechosłowacji, przyjęto sprawozdanie z biura Związku i dokonanych rewizyj w komunalnych kasach oszczędności.

Jeden z najbliższych numerów naszego pisma poświęcony będzie czechosłowackim instytucjom oszczędnościowym z racji odwiedzin delegatów polskich kas oszczędności na gościnnej Ziemi Czechosłowackiej.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

KRONIKA KRAJOWA.

Obniżenie stopy dyskontowej przez Bank Polski.

Bank Polski z dniem 13 czerwca r. b. zniżył stopę procentową o $^1/_2$%, przyczem dla dyskonta weksli z 7% na $6^1/_2$% zaś od zastawu papierów procentowych z 8% na $7^1/_2$%.

Zniżka dyskonta odbije się niezaprzeczenie i na procentach pobieranych od dyskonta przez banki prywatne, jak również na oprocentowaniu wkładów na r-kach w tychże bankach

Podatek od kapitałów i rent.

W związku z wątpliwościami, jakie powstały przy stosowaniu ustawy z dnia 16 lutego 1930 r. o ulgach padatkowych dla kapitałów — Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, że powyższą ustawą zawieszony został z dniem 1 stycznia 1930 r., wymiar i pobór podatku od kapitałów i rent, (od przychodów wymienionych w art. 2 ustęp 1, 2 i 3 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o podatku od kapitałów i rent t. j. od przychodów z wszelkiego rodzaju papierów procentowych, z wkładów na rachunek bieżący i innych wkładów procentowych oraz z kapitałów pożyczonych bez względu na formę przez osoby prywatne lub instytucje i przedsiębiorstwa nie obowiązane do publicznego składania sprawozdań instytucjom lub przedsiębiorstwom, obowiązanym do publicznego składania sprawozdań.

Wspomniane zatem przychody, jeżeli biegną od dnia 1 stycznia 1930 r., nie podlegają opodatkowaniu, natomiast przychody, które biegną do dnia 31 grudnia 1929 r. włącznie, podlegają podatkowi od kapitałów i rent, chociażby nawet ustawowy termin płatności przypadał po dniu 1 stycznia 1930 r.

Pożyczka budowlana.

Wobec premjowego charakteru, pożyczka budowlana została subskrybowana z dużą nadwyżką. Na szczególną uwagę zasługuje rzesza drobnych subskrybentów. Wielcy subskrybenci podpisali subskrypcję, licząc na spekulację tak mającą mało zastosowania wobec obecnego zastoju giełdowego.

Z tych też względów niektóre sfery kapitalistyczne proponują, aby wyzyskać konjunkturę przez wydanie drugiej emisji 100 miljonów złotych, na co rząd ma upoważnienie w ustawie ramowej.

Kredyty budowlane.

W roku bieżącym na ożywienie ruchu budowlanego przewidywane są następujące kredyty:

pozostałość z kontyngentu na rok 1929	Zł. 3.909.736.—
na wykończenie budowli rozpoczętych i uprzednio finansowanych	„ 23.000.000.—
na nowe budowle	„ 20.937.000.—
z zakupu ubezp. społ. dla indywidual. budowli	„ 12.299.000.—
inne fundusze	„ 5.611.250.—

Ogółem więc na cele budowlane przewiduje się zł. 65.757.686.07.

Unieważnione akcje Banku Polskiego.

Poniżej podajemy wykaz unieważnionych akcyj Banku Polskiego, zaznaczając, jak to już niejednokrotnie pisaliśmy, że znajduje się w obiegu pewna ilość akcyj unieważnionych, wobec czego komunalne kasy oszczędności zwracać winny przy nabywaniu akcyj uwagę na to, by nie narazić się na kupno akcyj unieważnionych, a przez to i na straty.

Unieważniono następujące akcje Banku Polskiego:

2	akcje	№ 384721/2	na imię	Antoni Kierski
1	akcja	№ 42080	„ „	Alfred Kleczkowski
1	„	№ 327547	„ „	Józef Dratwa
1	„	№ 34326	„ „	Józef Forbasiewicz
1	„	№ 14338	„ „	Antoni Garnuszewski

Wędrówki weksla bez podpisu.

Przed kilku miesiącami jeden z kupców lubelskich zakupił w Łodzi transport towarów i tytułem pokrycia części należności wręczył firmie weksel własny na Zł. 6.500. Przez nie

uwagę jednak nie umieścił na wekslu pod stemplem firmowym swego podpisu.

Firma, która przyjęła weksel, nie zauważyła braku podpisu i puściła weksel w obieg, zaopatrując go swojem żyrem. W ten sposób weksel przeszedł przez kilka rąk, aż wreszcie znalazł się w jednym z banków łódzkich. Bank weksel przyjął, gdyż żaden z urzędników nie zauważył braku podpisu. Wreszcie weksel wysłano do oddziału Banku w Lublinie. Tam jeden z urzędników zauważył brak podpisu, jednakże zawiadomił wystawcę o płatności weksla, który w terminie weksel wykupił, nie zwracając uwagi na to, że weksel był nieformalnie wystawiony. Dopiero jeden ze wspólników wystawcy zauważył brak podpisu na wekslu.

Nadmieniamy, że wystawca z weksla powyższego mógł nie odpowiadać, gdyż weksel nie był przez niego podpisany, a znajdowała się na nim tylko jego pieczątka firmowa, natomiast wszyscy indosanci z weksla powyższego odpowiadać mogą.

Stan wykorzystanych kredytów zastawnych i siewnych

Na dzień 31 maja r. b. stan wykorzystanych kredytów na zastaw rolniczy i nadzwyczajnych kredytów rolniczych wyraża się sumą zł. 8.047.000, z czego przypada:

na woj. centralne i wschodnie	zł. 3.219.000.—
„ „ zachodnie	„ 3.801.000.—
„ „ małopolskie	„ 1.027.000.—

Poszczególne instytucje rozprowadziły:

Kredyt zastawowy:	Zł.
Bank Gospodarstwa Krajowego	76.000.—
Bank Kwilecki, Potocki i S-ka	835.000.—
Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego	1.262.000.—
Bank Ziemiański	1.070.000.—
Centrala Rolników w Poznaniu	216.000.—
Państwowy Bank Rolny	1.244.000.—
Polski Bank Komunalny	139.000.—
Polski Bank Przemysłowy	156.000.—
Pomorski Bank Rolniczy	69.000.—
Poznański Bank Ziemian	900.000.—
Kredyty nadzwyczajne:	
Centralna Kasa Spółek Rolniczych	578.000.—
Bank Związku Spółek Zarobkowych	1.030.000.—
„ „ „ „ we Lwowie dla producentów rolnych	472 000.—
Razem	8.047.000.—

Z kredytu siewnego na rok 1930, przyznanego w sumie zł. 31.000.000.— wykorzystano do dnia 30 maja r. b. zaledwie 5.863.000.—, pozostaje więc do wykorzystania jeszcze 24.137.000.— złotych.

Zwyżka cen zboża.

Wobec panujących upałów ceny zbóż na rynkach zbożowych krajowych mają tendencję stale zwyżkową. Do tego przyczynia się również wiadomość, jakoby rząd zwrócił się do kilku większych firm zbożowych z propozycją dostawy większej ilości żyta.

W związku z tem na rynkach zbożowych ustaliły się w czasie od 16—22 czerwca następujące ceny przeciętne:

	Żyto	Pszenica	Jęczmień	Owies
Warszawa —	16.08	42.25	—	17.70
Kraków —	16.625	43.83	—	19.125
Lwów —	17.19	40 75	—	16.75
Poznań —	15.17	40.17	20.83	16.67

KRONIKA ZAGRANICZNA.

Sytuacja na międzynarodowym rynku pieniężnym.

Od czasu krachu nowojorskiego daje się zauważyć w życiu finansowem świata proces gwałtownego potanienia kredytu. Zdawaćby się mogło, że fala potanienia kredytu ustała z początkiem bieżącego roku. Jednakże pierwsze dni maja przyniosły znowu doniosłe zmiany i to zmiany na niektórych rynkach finansowych zupełnie nie uzasadnione sytuacją finansową tych rynków. Stopy procentowe osiągnęły nienotowany od 1892 poziom i to poziom, który nawet przed wojną, przy ustabilizowanych stosunkach pieniężnych wydawaćby się mógł nienormalnym.

Właściwy początek dał Bank emisyjny Belgji, obniżając dyskonto do 3%, równocześnie Bank Angielski zupełnie niespodzianie, gdyż w dniu, kiedy giełda pieniężna była zamknięta, obniżył dyskonto do 3%. Wypadek obniżenia w dniu zamknięcia giełdy stopy dyskontowej zdarzył się w Anglji poraz pierwszy. W tymże samym dniu Bank Francji zniżył dyskonto o ½% to jest na 2½%, ustalając tem samem najniższą stopę dyskontową na świecie. Dziwnem to się wydaje, gdyż nawet przed wojną Bank Francji, mając zawsze najniższe dyskonto, rzadko utrzymywał je w ½ procentach.

Za tym przykładem poszedł i New-York, obniżając stopę dyskonta do 3%, mimo, że sytuacja pieniężna rynku nowojorskiego tego nie wymagała.

Zniżki te powodowane są zazwyczaj przez czynniki zewnętrzne. Zdaje się, że ma się tu do czynienia ze zjawiskiem zmagania się potęg finansowych świata. Zjawisko to tem ciekawsze, że następuje po wielkiej fali zwyżkowej, która osiągnęła swe maximum w końcu 1928 roku.

Kapitał francuski a rynki międzynarodowe.

Francuski rynek kapitałowy nasycony jest pieniądzem i broni się przed napływem obcych kapitałów wielką taniością pieniądza (2½% od dyskonta). Ostatnio Minister Skarbu złożył w Izbie Deputowanych oświadczenie, znamienne tem, że podkreśla konieczność lokowania kapitału francuskiego zagranicą, celem utrzymania równowagi finansowej Francji. Sfery handlowe Francji wiążą z tem oświadczeniem Ministra Skarbu przypuszczenie, że już w najbliższej przyszłości stosunki finansowe Francji z innemi krajami ulegną znacznemu ożywieniu.

Ma to także duże znaczenie dla rokowań finansowych, jakie prowadzone są dotychczas z francuskimi kapitalistami przez Polskę, Rumunję i Jugosławję. Należy przypuszczać, że po sfinansowaniu pierwszej emisji pożyczki reparacyjnej ekspansja kapitału francuskiego skieruje się przedewszystkiem ku tym krajom, z tej racji, że pieniądz w tych krajach jest mocno poszukiwany i drogi.

W związku z tem obiegają prasę zagraniczną wiadomości, jakoby doradca finansowy Polski p. Ch. Dewey, bawiąc we Francji, nakłaniał banki francuskie do lokowania większych aktywów w bankach polskich oraz do udzielenia Polsce pożyczki dla przemysłu i rolnictwa. Chodziłoby tu przedewszystkiem o umieszczenie listów zastawnych banków państwowych, hipotecznych, jak również prywatnych.

Rokowania te nie są prowadzone z Bankiem Francji (Banque de France), gdyż ten, ze względu na swój statut, podobnych operacyj dokonywać nie może.

Zaznaczyć wypada, że banki francuskie prywatne odnosiły się do rokowań o kredyty dla Europy Wschodniej i Południowej z wielką rezerwą i nieufnością. Jednakże wobec

przesycenia rynku kapitałowego francuskiego i obniżenia podatku od obrotów na giełdzie i papierów wartościowych zdawać się może, że nastąpił odpowiedni moment dla emisyj długoterminowych pożyczek zagranicznych.

Bank Rzeszy Niemieckiej wymienia bilety bankowe na złoto.

Niemiecki dziennik urzędowy „Reichsgesetzblatt" opublikował uchwałę Ministerstwa finansów i gospodarstwa Rzeszy, mocą której wchodzi w życie § 31 ustawy bankowej, który zawiera obowiązek wymiany przez Bank Rzeszy jego biletów bankowych na monety złote, złoto w sztabach lub waluty pełnowartościowe (złote). Paragraf powyższy był dotychczas zawieszony, w praktyce jednak Bank Rzeszy nie dawał odczuwać tego zawieszenia, gdyż sprzedawał złoto i dewizy. Jednakowoż dewizy można było nabywać wyłącznie na cele handlowe i chodziło przedewszystkiem o zaspokojenie zapotrzebowania klijentów Rzeszy. Złoto zaś sprzedawano tylko wtedy, gdy marka dosięgała dolnego punktu złota.

Obecnie jednak każdy, bez względu na to, czy jest klijentem Banku Rzeszy czy osobą postronną, może zażądać wymiany biletów banku na złoto lub złote dewizy.

Jednakowoż Bankowi służy prawo odmówienia wymiany na złoto, a zastąpienia go walutami złotemi. Ten sam więc Bank Rzeszy nie puścił na razie w obieg złotych monet.

Zainteresowanie banków niemieckich rynkiem polskim.

Jakkolwiek z chwilą podpisania umowy handlowej polsko-niemieckiej cały szereg banków niemieckich poczynił przygotowania uruchomienia swych oddziałów w Warszawie lub filij w większych ośrodkach handlowych polskich, dotychczas żaden z niemieckich banków nie otworzył oddziału w Polsce ani nawet nie wkroczył na realne drogi zrealizowania zamierzeń otwarcia oddziału. Prawdopodobnie banki niemieckie czekają odpowiedniego momentu, który nastąpić może po ratyfikacji traktatu handlowego przez obie zainteresowane strony.

Mimo to jednak banki niemieckie wykazują większe zainteresowanie dla kredytowania tranzakcyj handlowych w Polsce. Widoczne to jest z ożywienia działalności kapitału niemieckiego w Polsce drogą pośrednią przez korespondentów banków niemieckich u nas oraz z coraz większych partyj weksli handlowych polskich nadsyłanych do inkasa bankom polskim z Niemiec.

Wogóle daje się ostatnio zauważyć znaczne ożywienie tranzakcji bankowych przeprowadzonych przez banki polskie z instytucjami finansowemi zagranicy.

STATYSTYKA.

Wkłady w instytucjach kredytowych, według danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Miljony złotych. 1930.

Nazwa instytucji / Rodzaj wkładów	1925 31.XII	1926 31.XII	1927 31.XII	1928 31.XII	1929 30.VI	1929 30.IX	1929 31.XII	1930 31.III
Ogółem	**593.0**	**1.193.0**	**1.874.9**	**2.437.6**	**2.508.5**	**2.567.5**	**2.636.9**	**2.775.8**
Bank Polski a	**49.0**	**125.0**	**184.3**	**182.4**	**137.9**	**132.4**	**177.4**	**147.6**
Bank Gospodarstwa Krajowego b	**77.2**	**218.6**	**315.7**	**351.4**	**329.8**	**274.8**	**254.9**	**284.5**
Wkłady terminowe	18.5	117.6	167.9	187.0	187.6	154.6	116.0	121.0
„ czekowe	31.8	78.6	117.0	137.4	102.3	86.4	107.2	125.5
„ oszczędnościowe i asygnaty kasowe	3.2	19.2	11.8	19.7	23.3	23.4	23.8	28.5
Salda rachunków bieżących	23.7	3.2	19.0	7.3	16.6	10.4	7.9	9.5
Państwowy Bank Rolny b	**4.9**	**10.9**	**34.8**	**54.4**	**56.7**	**66.5**	**70.9**	**98.7**
Wkłady terminowe	4.7	7.8	23.4	22.8	23.0	28.6	24.9	29.7
„ czekowe	0.2	3.0	10.7	27.2	28.2	30.6	43.3	63.7
Salda rachunków bieżących		0.1	0.7	4.4	5.5	7.3	2.7	5.3
Banki komunalne	**8.2**	**18.0**	**27.0**	**40.6**	**51.6**	**52.8**	**52.0**	**68.1**
Wkłady terminowe	5.9	10.4	17.7	28.5	39.0	41.0	43.6	55.6
„ à vista	1.4	3.5	5.9	9.3	8.6	7.5	5.9	6.8
Salda rachunków bieżących	0.9	4.1	3.4	2.8	4.0	4.3	2.5	5.7
Banki akcyjne	**260.0**	**458.9**	**650.3**	**832.4**	**895.6**	**932.3**	**907.5**	**935.8**c
Wkłady terminowe	49.0	106.4	176.8	262.0	311.9	324.6	323.5	325.5c
„ bezterminowe	67.8	125.5	239.4	334.0	359.4	368.6	351.0	372.1c
Salda rachunków bieżących	143.2	227.0	234.1	236.4	224.3	239.1	233.0	238.2c
Oddziały zagranicznych banków akcyjnych	**29.9**	**55.1**	**79.3**	**79.7**	**69.8**	**77.8**	**76.8**	**80.7**c
Wkłady terminowe	3.8	8.6	17.2	10.6	15.8	22.0	23.6	24.3c
„ bezterminowe	7.1	11.4	7.5	14.9	20.6	16.9	16.5	18.7c
Salda rachunków bieżących	19.0	35.1	54.6	54.2	33.4	38.9	36.7	37.7c
Pocztowa Kasa Oszczędn.	**65.0**	**128.8**	**200.9**	**315.8**	**306.4**	**340.0**	**383.6**	**379.5**
Wkłady oszczędnościowe	12.6	24.6	67.6 d	122.3d	141.9d	154.9d	173.0d	201.2d
„ czekowe	52.4	104.2	133.3	193.5	164.5	185.1	210.6	178.3
Kasy Oszczędności e	**62.1**	**94.0**	**221.0**	**357.5**f	**411.5**f	**430.7**f	**446.4**	**513.0**
Spółdzielnie Kredytowe g	**35.6**	**83.0**	**159.3**	**220.7**f	**246.1**f	**256.8**	**263.9**	**263.9**c
Centralna Kasa Spółek Roln.	**1.1**	**0.7**	**2.3**	**2.7**	**3.1**	**3.4**	**3.5**	**4.0**
Wkłady na książeczkach i asygnaty kasowe	0.1	0.1	0.2	0.4	0.7	0.7	0.7	0.8
Salda rachunków bieżących	1.0	0.6	2.1	2.3	2.4	2.7	2.8	3.2

a) Rachunki żyrowe bez rachunków Centralnej Kasy Państwowej, kas skarbowych, urzędów celnych i Ministerstwa Skarbu. b) Bez lokat skarbowych. c) Dane tymczasowe. d) W tem sumy t. zw. III waloryzacji; w dn. 31.III.1930 r. wysokość ich wynosiła 33,3 milj. zł. e) Miejskie i powiatowe, oraz dwie niekomunalne. f) Sumy, obliczone szacunkowo. g) Tylko należące do związków rewizyjnych.

Stan wkładów w kasach oszczędności na dzień 31 maja 1930 r., według danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tysiące złotych. — Dane tymczasowe. 1930

Rodzaje kas / Województwa	Liczba kas w dn. 31.V.1930	Wkłady na książeczkach oszczędnościowych: Wszelkie wkłady z wyjątkiem wkładów instytucyj finansowych: Stan w dniu 31.III	30.IV	31.V	Zmiany procentowe stanu w porównaniu z miesiącem poprzednim 31.III	30.IV	31.V	Wkłady (lokaty) instytucyj finansowych: Stan w dniu 30.IV	31.V	Wkłady na rachunkach bieżących, czekowych i żyrowych: Stan w dniu 30.IV	31.V
P. K. O.	**1**	**201 226**	**209 515**	**217 449**	+ 5,8	+ 4,1	+ 3,8	—	—	**174 283**	**173 775**
Inne Kasy niekomun.	**2**	**43 767**	**44 812**	**44 813**	+ 1,1	+ 2,4	+ 0,0	—	—	**94**	**94**
Kom. Kasy Oszczędn. ogółem	**361**	**418 107**	**430 325**	**439 302**	+ 5,7	+ 2,9	+ 2,1	**38 217**	**38 571**	**52 760**	**53 810**
w tem: powiatowe	**231**	**128 780**	**132 063**	**135 061**	+ 7,0	+ 2,5	+ 2,3	**12 875**	**13 295**	**17 904**	**17 853**
miejskie	**130**	**289 327**	**298 262**	**304 241**	+ 5,1	+ 3,1	+ 2,0	**25 342**	**25 276**	**34 856**	**35 457**
M. st. Warszawa	1	35 853	37 659	38 706	+ 5,9	+ 5.0	+ 2,8	—	—	12 899	12 170
Warszawa	27	5 529	5 978	6 459	+18,1	+ 8,1	+ 8,0	1 769	1 743	1 068	1 203
Łódź	15	1 597	1 637	1 713	+ 9,6	+ 2,5	+ 4,6	448	450	288	370
Kielce	17	5 885	6 217	6 851	+11,5	+ 5,6	+10,2	555	537	1 654	1 690
Lublin	19	3 680	4 034	4 329	+ 7,2	+ 9,6	+ 7,3	1 260	1 265	600	557
Białystok	13	2 584	2 765	2 861	— 0,2	+ 7,0	+ 3,5	889	885	619	675
Wilno	8	2 214	2 575	2 927	+15,7	+16,3	+13,7	45	45	1 261	882
Nowogródek	7	603	671	696	+ 6,2	+11,3	+ 3,7	103	126	145	159
Polesie	10	681	743	776	+ 4,4	+ 9,1	+ 4,4	216	261	524	572
Wołyń	11	986	937	915	— 1,0	— 5.0	— 2,3	151	159	650	985
Poznań	84	64 472	66 940	68 334	+ 4,4	+ 3,8	+ 2,1	12 605	12 186	8 515	8 278
Pomorze	37	27 291	27 457	27 765	+ 4,7	+ 0,6	+ 1,1	1 919	2 325	4 795	5 036
Śląsk	18	60 343	63 906	64 697	+12,1	+ 5,9	+ 1,2	10 612	11 014	7 254	7 541
Kraków	26	106 926	108 187	109 553	+ 3,0	+ 1,2	+ 1,3	1 988	1 960	4 037	3 723
Lwów	32	77 645	78 422	80 072	+ 5,4	+ 1,0	+ 2,1	3 596	3 648	7 688	8 766
Stanisławów	19	14 803	15 142	15 466	+ 3,3	+ 2,3	+ 2,1	1 014	940	168	116
Tarnopol	17	7 015	7 055	7 182	+ 1,7	+ 0,6	+ 1,8	1 047	1 027	595	587

a) „Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie" i „Ukraińska Szczadnycia" w Przemyślu.

Uwaga. Wobec nienadesłania sprawozdań wzięto sumy z miesięcy poprzednich: w marcu dla 8 kas, w kwietniu dla 12 kas. w maju dla 57 kas.

GIEŁDA.

Z giełdy pieniężnej.

W dniu 1 lipca r. b. notowano na Giełdzie Pieniężnej w Warszawie:

Dolary 8.86½—8.90½

Papiery %% w zł. zł.:

7% listy zast. Pań. Banku Roln.	83.25
8% listy zast. Pań. Banku Roln.	94.—
7% listy zast. Banku Gosp. Kraj.	83.25
7% obligacje Banku Gosp. Kraj.	83.25
8% oblig. Budowl. Banku Gosp. Kraj.	93.—
8% listy zast. Banku Gosp. Kraj.	94.—
8% obligacje Banku Gosp. Kraj.	94.—
8% obligacje Pol. Banku Komunal.	93.—

Papiery %% państwowe:

5% Pań. poż. Konwer. 1924 r.	55.75
4% Prem. Poż. Inwestycyjna (100 zł. zł)	111.50
5% Poż. Premjowa 5.II-1926 r. (5 dol)	61.—
10% Pożyczka kolejowa	102.50
7% poż. stabilizacyjna	87
Akcje Banku Polskiego	169.75

Pozatem kosztują:

Ruble złote — (w żądaniu) —	4.61
Ruble srebrne (1 rb. 50 kop.) —	1.75
Ruble srebrne (drobny bilon)	0.75

Gram czystego złota — 5.9244.

Z giełdy zbożowej.

W dniu 1 lipca 1930 r. notowano na Warszawskiej giełdzie zbożowej przy obrotach średnich: żyto—19.60—20.25, pszenica—50.— —51.—, owies jednolity — 23.— —24.—, jęczmień—22.— —26.—

Ceny za 100 kg. Tendencja spokojna. Obroty małe.

Samorządowy Instytut Wydawniczy Sp. z o. o. w Warszawie

Warszawa, Swiętokrzyska 13 m. 15. Tel. 442-63.

Konto czekowe w P. K. O. 1520, w Polskim Banku Komunalnym 479.

POSIADA STALE NA SKŁADZIE I POLECA WSZYSTKIM SWOIM ODBIORCOM

Wydawnictwa Bibljoteki Samorządowej:

		Cena
1.	*Prof. A. Pragier.* „Zarys skarbowości komunalnej". Część I-sza i II-ga, dwa tomy, razem . .	zł. 4.—
2.	*Inż. M. Nestorowicz:* (Dyrektor Dep. Drogowego)— „Sprawa drogowa w Polsce"	„ 1.20
3.	*Inż. M. Nestorowicz:* (Dyrektor Dep. Drogowego)— „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych" tom I i II	„ 14.—
4.	„ „ „ „ „ III	„ 14.—
5.	„ „ „ „ „ IV	w druku
6.	„Działalność pow. związ. komun. w dziedzinie zdrowia publicznego"	zł. 0.50
7.	„Sadownictwo w Samorządzie Powiatowym . .	„ 0.50
8.	*Z. Pawlak:* „Zasady Rachunkowości Komunalnej"	„ 5.—
9.	*A. Bogusławski:* „Samorząd w ubiegłem dziesięcioleciu"	„ 0.50
10.	„Skorowidz banków państw. i akcyjnych Kas Oszczędności, Spółdzielni kredytowych Rzplitej Polskiej" nowe wydanie w oprac. Stef. Stan. Kwiatkowskiego	„ 7.—
11.	„Z zagadnień Samorządu"	„ 2.—
12.	*Inż. Józef Ćwikiel:* „Znaki Drogowe"	„ 3.20
13.	*Dr. M. Jaroszyński:* „Samorząd terytorjalny w Polsce"	„ 1.50
14.	*Dr. M. Jaroszyński:* „Gospodarka gmin wiejskich na tle stanu finansów gminnych" — oraz „Znaczenie opłat drogowych" (w jednym tomie) . .	„ 3.—
15.	*J. Bek:* „Działalnośc Rady Powiatowej w Limanowej na polu popierania sadownictwa"	„ 1.50
16.	*J. Bek:* „O czynnik obywatelski w samorządzie"	„ 0.50
17.	*J. Bek:* „Główne wytyczne planowości w gospodarce powiatowych związków samorządowych" .	„ 0.50
18.	*St. Pachnowski:* „Przepisy budżetowe dla związków komunalnych" (obowiązująca instrukcja budżetowa, wzory, wyjaśnienia)	„ 1.50
19.	*Z. Pietkiewicz:* „Gospodarka miast polskich." . .	„ 5.—
20.	Projekt organizacji prac statystycznych w powiatowych związkach komunalnych (Odbitka z kwartalnika Statystycznego G. U. S.)	„ 2.50
21.	*St. Podwiński:* „Bibljografja literatury polskiej o samorządzie terytorjalnym".	„ 3.—
22.	*St. Podwiński:* „Ustrój samorządu powiatowego na terenie b. zaboru rosyjskiego	„ 2.—
23.	*Inż. Z. Rudolf:* „Podstawowe zagadnienia zdrowotne wsi i miasteczek"	„ 3.50
24.	Pamiętnik Zjazdu Przedstawicieli Sejmików pow. w roku 1925	zł. 1.—
	w roku 1926	„ 2.—
	w roku 1927	„ 2.—
25.	Kalendarz Samorządowy (pięć tomów) Na r 1926	„ 1.—
	„ „ Na r. 1927	„ 2.—
	„ „ Na r. 1928	„ 2.—
	„ „ Na r. 1929	„ 2.—
	„ „ Na r. 1930	„ 7.—
26.	Działalność Sejmiku Skierniewickiego. Osiem lat pracy	„ 2.—
27.	Instrukcja kasowo-rachunk. dla pow. zw. komun.	„ 2.—
28.	Regulamin dla sejmikowych komisyj rewizyjnych	„ 0.50
29.	*S. Gliszczyński:* Instrukcja Biurowa dla urzędników gmin i wewn. organ. gminy w b. zab. rosyj.	„ 1.—
30.	*K. Windakiewicz:* Prawo o związ. międzykom.	„ 5.—
31.	*Inż. A. Zaleski:* Drzewa przy drogach	„ 3.—
32.	Zagadnienia organizacji oszczędności. (Zbiór referatów, wygłoszonych na zjeździe Delegatów Komunalnych Kas Oszczędności, zrzeszonych w Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności w Warszawie, w kwietniu—maju 1929 r.) .	„ 5.—
33.	Opłaty stemplowe, wiążące się z działalnością komunalnych kas oszczędności. (Referat wygłoszony przez Achilesa Rosenkranza, Naczelnika Wydziału w Ministerstwie Skarbu, w dniu 2 maja 1928 r. na zjeździe Delegatów Komunalnych Kas Oszczędności, zrzeszonych w związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności w Warszawie.	„ 2.—
34.	*S. Woyzbun:* „Historja bankowości"	„ 2.—
35.	*M. Turskiego i T. Wolframa:* „Polska Tabela Procentowa" w oprawie	„ 10.—
36.	*Dr. K. Windakiewicz:* „Komunalne Kasy Oszczędności w Rzplitej Polskiej" — za 1 egz.	„ 5.—
37.	*S. E. Bońkowski:* „Szkolna Kasa Oszczędności" —za 1 egz.	„ 1.20
38.	*A. K. Czyżowski:* „Szara Książeczka" za 1 egz.	„ 1.20
39.	*T. St. Tomaszewicz* Zarys zasad naukowej organizacji pracy oraz ich zastosowanie w biurowości.	„ 6.—
40.	*Kaz. Kühn:* „Zarys programu i metod pracy samorządu ziemskiego".	„ 5.—

Druk Jana Górnickiego — Warszawa, Nowy Świat 57. Tel. 152-16.